

Kinderlande

Mavils

No vācu valodas tulkojusi **Ieva Leīnska**

Dizaina adaptāciju veikuši **Artis Briedis un Reinis Pētersons**

Liels un mazs, 2022

ISBN: 978-9934-574-76-4

Sinopse

Komikss „Kinderlande” palīdz iepazīstināt bērnus un pusaudžus ar Eiropas vēsturi, jo tas veltīts notikumiem Austrumberlīnē 1989. gadā, tieši pirms Berlīnes mūra krišanas. Tomēr politiskie notikumi pieaugušo pasaulē paliek otrajā plānā līdz pat brīdim, kad tie ļoti konkrēti ielaužas galveno varoņu – 7. klases zēnu – dzīvē. Stāsta galvenais varonis Mirko aizraujas ar galda tenisu, spītīgi turas pretī lielo puiku izsmieklam un mēģina sadraudzēties ar paralēlklases jauniešu Torstenu. Abi zēni spēj uz katra soļa iekulties nepatīkšanās, bet visvairāk Mirko uztraucas par to, ka citi viņu varētu uzskatīt par sūdzmani. Ar aizrautību un puicisku humoru Mavils stāsta par draudzību, drosmi un uzticēšanos, par bērnību, kas aizrit starp pionieru organizāciju un baznīcu, slepus noklausītām ziņām par pārbēgšanu uz Rietumberlīni un galda tenisa turnīru tieši Vācijas lielo pārmaiņu priekšvakarā. Komikss uzbur spilgtu un personisku VDR pastāvēšanas pēdējo dienu ainu, ko autors personiski pieredzējis, būdams grāmatas varoņu vecumā. Pievienota arī vārdnīciņa, kas mūsdienu bērniem skaidro nezināmās sociālisma laika Vācijas reālijas.

Grāmata piemērota vidējā skolas vecuma pusaudžiem, sākot no 10 gadu vecuma

Noklausies fragmentu no grāmatas teātra apvienības KVADRIFRONS aktieru izpildījumā [šeit!](#)

Par autoriem:

Mavils (1976) ir dzimis Austrumberlīnē. Jau skolas gados viņš zīmēja komiksus, ko vēlāk publicēja nelielos žurnālos. Pēc Vācijas atkalapvienošanās Mavils studēja komunikācijas dizainu Berlīnes-Weisenzē mākslas skolā, absolvēja to 2003. gadā ar komiksu „*Wir können ja Freunde bleiben*” („Mēs taču varam palikt draugi”). Šis un citi Mavila komiksi tulkoti vairākās valodās. Kad mākslinieks neceļo apkārt pasaulei kopā ar Gētes institūtu, viņš dzīvo Berlīnē, regulāri zīmē izdevumam *Tagesspiegel*, māca studentus vai strādā pie nākamajām grāmatām. Mavils vairākkārt vadījis arī komiksu meistardarbnīcas studentiem Rīgā.

Viesojoties Rīgā 2022. gadā, mākslinieks pastāstīja, ka „Kinderlande” ir viņa garākais komikss „un tāds tas arī mūžam paliks”. Tas tapis septiņus gadus, vienlaikus strādājot arī pie citiem zīmējumiem. Sākumā bijis iecerēts stāsts par skolas puikām, kas aizraujas ar galda tenisu un cīnās pret nejaukiem vecāko klašu zeņķiem, kuri cenšas viņus pazemot. Tomēr sadarbībā ar izdevējiem radusies doma apvienot to ar Austrumberlīnes vēsturisko notikumu fonu, lai neuzbāzīgi – caur puiku naivo skatījumu – atklātu arī plašāku vēstures ainu. Mavilam ir lieliski izdevies parādīt VDR skolas dubulto morāli, kur līdzās joprojām formāli uzturētai pionieru kārtībai notiek reālā dzīve ar visām tā laika iezīmēm – Rietumu popkultūras iespiešanos, blata un maiņas attiecībām, kas ļauj tikt pie deficīta, neafišētu iešanu baznīcā, slepenu Rietumu preses lasīšanu utt.

Mavila komiksā bieži izmantoti kino veidošanas paņēmieni. „Kad sāku pie „Kinderlandes” strādāt, bieži gāju uz tuvējo bibliotēku pēc grāmatām, kurās bija aprakstīti kino dramaturģijas pamati. Tajās uzzināju virkni āķīgu risinājumu un triku, kurus izlasot, nereti bija jāsaķer galva un jānosaka pie sevis: „Nu jā, pareizi, tas taču ir tik vienkārši, kā es pats par to neiedomājos!” Bet es ļoti nevēlējos, lai manā komiksā būtu jūtama šī konstruēšanas pieeja. Tāpēc no dažiem stāsta veidošanas trikiem atteicos pilnībā, bet par citiem atļāvos paironizēt, piemēram, pārvēršot vienkāršu galda tenisa maču starp skolas puikām par titānu cīņu, kas norisinās starp debesīm un zemi.”

Galvenajā varonī var saskatīt arī autora paša īpašības: neliela auguma, briļļains un kautrīgs puika. „Bērnībā un agrīnajā pusaudzībā es nebiju nedz supersportists, nedz supersmuks, taču zināju, ka man ir viena superspēja, un tā ir zīmēšana... Tā nu, pateicoties šai superspējai, es varēju paraudzīties pāri, metaforiski izsakoties, „citu lielumam”. Atceros savus novērojumus, ka tā dēvētajiem „normālajiem” un „populārajiem” vienaudžiem bija grūti atrast kaut ko, kas aizrautu viņus un tādējādi veidotu viņu raksturu. Šajā ziņā man kā nūgim bija vieglāk, jo, kaut arī visu laiku biju kaut kur maliņā, man vismaz bija viena lieta, kura man izdevās labi un ar kuru es biju zināms visiem pārējiem. Es ļoti agri zināju, kādā virzienā es savā tālākajā dzīvē došos.”

Ieva Lešinska (1958) ir atdzejojāja, tulkotāja, daudzu interesantu žurnāla „Rīgas Laiks” rakstu un interviju autore. Viņas pirmais tulkojums tapa, kad viņa mācījās 2. klasē un no krustmātes Austrālijā saņēma grāmatiņu par meitenīti Heidi, kas kopā ar vectēvu Alpos gana kazas. Ieva arī zīmēja komiksus avīzītei, ko katru nedēļu pašas sacerēja kopā ar draudzeni. Vēlāk tulkotāja studēja valodas, filozofiju un politoloģiju LVU, Ohaio Universitātē un Kolorādo Universitātē ASV, un Stokholmas Universitātē Zviedrijā. 1990.–1994. gadā viņa bija *Radio Free Europe* redaktore un aktīvi sekoja līdzi politiskajām pārmaiņām Austrumeiropā. 1991. gadā atgriezusies Latvijā, viņa strādāja žurnālā „Rīgas Laiks” un bija galvenais tulks Latvijas Bankā. Ieva veikusi angļu un amerikāņu modernistu atdzejojumus, prozas, lugu un vēsturnieku darbu tulkojumus latviešu valodā, kā arī lielu darbu, tulkojot angļu valodā latviešu dzejas klasiku, tostarp Aleksandra Čaka „Mūžības skartos” un Eduarda Veidenbauma dzejas izlasi, mūsdienu latviešu dzeju un prozu angļu valodā; viņa tulko arī no vācu, zviedru, franču un krievu valodas. Izdevniecībā „Liels un mazs” iepriekš iznākušas divas viņas tulkotas bērnu grāmatas: Kitijas Krauzeres „Mazie nakts stāsti” (2019) – tulkojums no zviedru valodas, un Ārnolda Lobela „Vardes un Krupja piedzīvojumi” (2021) – tulkojums no angļu valodas.

Kā tu kļuvi par tulkotāju?

Cik sevi atceros, man vienmēr interesējušas valodas – gan dzimtā, gan citas, kuras bērniībā klausījos, braukājot par radio skalu. Mana krustmāte, mammas māsa, kas dzīvoja Austrālijā, reizēm sūtīja bērnu grāmatas ar daudziem krāsainiem attēliem. Tur redzamais ļoti atšķīrās no tā, ko redzēju sev apkārt. Kad sāku mācīties angļu valodu, man gribējās pārceļt spilgtās ainas no austrāliešu grāmatām sev tuvāk, tā arī sākās mani tulkošanas mēģinājumi. Pirmos stāstiņus pārtulkoju, kad man bija astoņi gadi.

Kā tu izvēlēties valodas, no kurām tulko?

Varētu teikt, ka valodas izvēlējušās mani, nevis otrādi. Esmu ilgu laiku dzīvojis Amerikā, mans vīrs ir amerikānis, un ģimenē mēs runājam gan angļiski, gan latviski, tāpēc tulkot no angļu valodas latviski un otrādi man šķiet pavisam ikdienišķa lieta. Diezgan labi protu arī zviedriski, franciski un vāciski, tāpēc reizēm kādam izdevējam ienāk prātā, ka es varētu būt piemērota tulkotāja kādai konkrētai grāmatai. Tulkošana no šīm valodām man prasa lielāku piepūli, bet tieši tāpēc tas dažkārt ir pat interesantāk, nekā darboties ar ierasto angļu-latviešu-angļu salikumu.

Kas tev visvairāk patīk, tulkojot bērnu grāmatas?

Man patīk atcerēties sevi kā lasošu bērnu un mēģināt atrast izteiksmes veidu, kas man pašai būtu licies pievilcīgs.

UZDEVUMI UN AKTIVITĀTES

Pētniecisks uzdevums „Salīdzini Latvijas Padomju Sociālistisko Republiku (LPSR) un Vācijas Demokrātisko Republiku (VDR)”

1989. gadā Latvijā dzīve bija gan līdzīga, gan atšķirīga no dzīves Austrumvācijā. Latvija tad vēl bija Padomju Savienības okupēta (Latvija skaitījās daļa no Padomju Savienības), bet Latvijas iedzīvotāji centās atbrīvoties no padomju varas, lai Latvija kļūtu par neatkarīgu valsti.

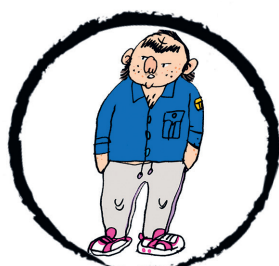
Sarēķini, cik gadus vecam jābūt cilvēkam, lai viņš varētu atcerēties, kāda bija dzīve 80. gados.

Atrodi tādus cilvēkus savā ģimenē, skolā un citur!

Sarunājoties ar pieaugušajiem, kas ir dzīvojuši Latvijā 80. gados, noskaidro, kas bija līdzīgs un kas atšķirīgs LPSR un VDR.

Pētniecisks uzdevums „Epizožu detektīvs”

Noskaidro šos jautājumus, izmantojot gan savu attapību un analīzes spējas, gan liecinieku un ekspertu palīdzību!

19. lpp. Kas ir „Nu pogoģi!”; kāpēc krievu valodas mācīšanās bija obligāta Austrumvācijas skolās, arī citu sociālistisko valstu un Padomju Savienības skolās?

47. lpp. Kāpēc pa šo ielu bērni nekur tālāk nevar aizbēgt?

70. lpp. Zēni apskata rokaspuķsteni: „Īsts kvarcs! No Rietumiem?” Ko tas nozīmē?

(Domāts elektroniskais pulkstenis, kurā izmantots kvarca kristāls. Tāds tika izgudrots jau 1927. gadā, bet tikai 1969. gadā firma Seiko izgatavoja pirmo kvarca rokaspuķsteni „Astron”. 80. gados sociālistiskajās valstīs šādi pulksteņi vēl bija retums.)

71. lpp. Uz kuriem ir devusies Pegija kopā ar saviem vecākiem? Vai VDR pilsoņiem bija viegli tikt projām no Austrumberlīnes?

73. un 74. lpp. uzzīmētas divas vitrāžas. Salīdzini, kas tajās attēlots.

75. lpp. Mirko pionieru sasauksmē gandrīz pasaka: „Āmen!” Kāpēc?

105. lpp. Mirko noklausās vecāku sarunas ar draugiem, bet dzird tikai aprautas frāzes. Tavuprāt, par ko viņi runā?

133. lpp. Saruna diskotēkā: „Vai tas ir Depešmods?” Kas tas ir – Depešmods?

216. lpp. Mirko un Torstens netišām nonāk pionieru vadītājas Krancas kundzes mājās. Viņa liek pušiem pagaidīt un vispirms izslēdz televizoru un samaina laikrakstus uz galda. Kāpēc?

284. lpp. Mirko dod Torstenam jauno, no Rietumiem atvesto raketī, bet viņš to aizsviež prom. Kāpēc?

Radošs uzdevums „Saliec savu stāstu”

Izvēlies vismaz sešus komiksa kadrus, kuros ir kāds vienojošs elements, un saliec no tiem savu stāstu!

Izraudzītos kadrus nofotografē pareizajā secībā, lai varētu izveidoto stāstu parādīt draugiem.

Piemērs: „Tracis tualetē”

173. lpp. 4. kadrs: Plagevics sēž uz poda.

59. lpp. 1. kadrs: Uz tualeti steidzas Mirko.

279. lpp. 2. kadrs: Mirko klauvē pie durvīm.

99. lpp. 6. kadrs: Lielie piesienas Mirko.

100. lpp. 1. kadrs: Lielie puīši ņirdz.

61. lpp. 3. kadrs: Liela kāja sper pa durvīm.

61. lpp. 4. kadrs: No iekšpuses atskan dusmīgs sauciens „Pilnīga miskaste!”

220. lpp. 5. kadrs: Plagevics iznācis dusmīgi svilpj.

243. lpp. 3. kadrs: Plagevics ārdās.

97. lpp. 6. kadrs: Mirko bēg (zemē peļķītes).

81. lpp. 1. kadrs: Kranca roka atver aizkaru.

243. lpp. 1. kadrs: Kranca lūr pa logu.

163. lpp. 5. kadrs: Boltenhāgens lavās projām.

196. lpp. 4. un 5. kadrs: Kranca sagrauj puīšus.

221. lpp. 5. kadrs: Plagevics aiziet ap stūri.

223. lpp. 6. kadrs: Plagevics apmierināts atpūšas.

Uzdevums vērīguma treniņam „Viņš arī...”

Katrs cilvēks ir īpašs, un tomēr daudz kas cilvēkos ir kopīgs un līdzīgs.

Atrodi komiksā piecas īpašības vai rīcības, kuras tev atgādina kādu cilvēku, ko tu pazīsti! Salīdzini viņu ar komiksa varoni!

Varbūt atrodi arī ko tādu, kas līdzinās tev pašam?

Izskaidro šo līdzību!

Piemēri:

Viņš/a arī... spēlē klavieres/Viņš arī... ir muzikāls; 47. lpp.

Viņš/a arī... ar kāju sper durvis; 60. lpp.

Viņš/a arī... vēl neprot izrunāt skaņu „r”; 91. lpp.

Viņš/a arī... klibo/Viņš arī... lieto kruķi; 31. lpp.

Viņš/a arī... savu mammu sauc vārdā; 159. lpp.

Viņš/a arī... klasē klieudz uz skolēniem; 89. lpp.

Viņš/a arī... dara pāri vājākiem; 100. lpp.